

Міжнародне право

УДК 341.1/8

Бойчук Дмитро Сергійович

*кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри права Європейського Союзу
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого*

Бойчук Дмитрий Сергеевич

*кандидат юридических наук,
старший преподаватель кафедры права Европейского Союза
Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого*

Boichuk Dmytro

*PhD in Law, Senior Lecturer of the European Union Law Department
Yaroslav Mudryi National Law University
ORCID: 0000-0001-7967-4443*

Ігнатюк Юлія Олегівна

*студентка
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

Игнатюк Юлия Олеговна

*студентка
Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого*

Ignatyuk Yuliya

*Student of Economic Law Faculty
Yaroslav Mudryi National Law University*

**ПЕРСПЕКТИВИ ВСТУПУ УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ
ПЕРСПЕКТИВЫ ВСТУПЛЕНИЯ УКРАИНЫ В ЕВРОПЕЙСКИЙ
СОЮЗ**

PROSPECTS FOR UKRAINE'S ACCESSION TO THE EUROPEAN UNION

Анотація. З моменту проголошення незалежності України, наша держава має на меті визнання на міжнародній арені. Проте визнання, це не єдина мета, важливим кроком є саме вступ до міжнародних організацій.

Розвиток України у світі в умовах сьогодення базується на засадах Європейської інтеграції з огляду на основоположні цінності західної культури, що є важливими аспектом громадянського демократичного суспільства: парламентаризму, лібералізації, права національних меншин, права людини, свободу пересування, свободу отримання освіти будь-якого рівня тощо.

Останні роки будь-які питання зовнішньої політики України є досить актуальним серед обговорень українським суспільством. Питання європейської інтеграції є одним із найважливіших та характеризується невирішеністю цієї проблеми. Участь України в процесах європейської спільноти є предметом обговорення не тільки у політичних колах, але й серед населення.

В даній статті розглядається загальна характеристика Європейського Союзу, також з'ясовуються цілі та принципи ЄС, які зокрема спрямовані на підтримку миру і стабільності в Європі, дотримання спільних цінностей ЄС між усіма державами-членами та забезпечення добробуту народів країн-членів. Визначено основоположні ідеї та принципи ЄС, які базуються на забезпеченні вільного руху людей, товарів, послуг і капіталів між країнами-членами. Досліджено проблематика вступу України до Європейського Союзу, основні вимоги щодо членства в ЄС. Саме це визначає актуальність обраної теми для наукового дослідження.

Важливою частиною дослідження є визначення напрямків співробітництва між Україною та ЄС, серед яких: енергетика, торгівля та інвестиції, юстиція і внутрішні справи, наближення законодавства України до законодавства Євросоюзу, охорона навколишнього середовища тощо.

*Також в даному дослідженні з'ясується готовність і сучасний стан політичних реформ держави України на шляху приєднання до ЄС, внаслідок якого зроблено висновок, що безумно, перспективи членства є, підтвердженням цього є ряд угод про співробітництво у різних сферах, проте ключовим аспектом є приведення у відповідність внутрішнього законодавства до *acquis communautaire*.*

Ключові слова: *Європейський Союз, євроспільнота, реформи, інтеграція, економіка, євроінтеграція.*

Анотація. *С момента провозглашения независимости Украины, наше государство имеет целью признание на международной арене. Однако признание, это не единственная цель, важным шагом является именно вступление в международные организации.*

Развитие Украины в мире в условиях сегодняшнего дня базируется на принципах Европейской интеграции, учитывая основополагающие ценности западной культуры, что является важным аспектом гражданского демократического общества: парламентаризма, либерализации, права национальных меньшинств, права человека, свободу передвижения, свободу получения образования любого уровня и т.д.

Последние годы любые вопросы внешней политики Украины являются достаточно актуальным среди обсуждений украинским обществом. Вопрос европейской интеграции является одним из важнейших и характеризуется нерешенностью этой проблемы. Участие

Украины в процессах европейского сообщества является предметом обсуждения не только в политических кругах, но и среди населения.

В данной статье рассматривается общая характеристика Европейского Союза, также выясняются цели и принципы ЕС, которые в частности направлены на поддержание мира и стабильности в Европе, соблюдение общих ценностей ЕС между всеми государствами-членами и обеспечение благосостояния народов стран-членов. Определены основополагающие идеи и принципы ЕС, которые базируются на обеспечении свободного движения людей, товаров, услуг и капиталов между странами-членами. Исследованы проблематика вступления Украины в Европейский Союз, основные требования относительно членства в ЕС. Именно это определяет актуальность выбранной темы для научного исследования.

Важной частью исследования является определение направлений сотрудничества между Украиной и ЕС, среди которых: энергетика, торговля и инвестиции, юстиция и внутренние дела, приближение законодательства Украины к законодательству Евросоюза, охрана окружающей среды и т.д.

*Также в данном исследовании выясняется готовность и современное состояние политических реформ государства Украины на пути присоединения к ЕС, вследствие которого сделан вывод, что безумно, перспективы членства являются, подтверждением этого является ряд соглашений о сотрудничестве в различных сферах, однако ключевым аспектом является приведение в соответствие внутреннего законодательства к *acquis communautaire*.*

Ключевые слова: *Европейский Союз, евросообщество, реформы, интеграция, экономика, евроинтеграция.*

Summary. *Since the declaration of independence of Ukraine, our state aims to be recognized in the international arena. However, recognition is not the only goal, an important step is to join international organizations.*

The development of Ukraine in the world in today's conditions is based on the principles of European integration, taking into account the fundamental values of Western culture, which are an important aspect of civil democratic society: parliamentarism, liberalization, the rights of national minorities, human rights, freedom of movement, freedom of education of any level, etc.

In recent years, any issues of Ukraine's foreign policy are quite relevant among the discussions of the Ukrainian society. The issue of European integration is one of the most important and characterized by the insolency of this problem. Ukraine's participation in the processes of the European community is the subject of discussion not only in political circles, but also among the population.

This article examines the general characteristics of the European Union, also clarifies the goals and principles of the EU, which in particular are aimed at maintaining peace and stability in Europe, adhering to the common values of the EU between all member states and ensuring the welfare of the peoples of the member states. The fundamental ideas and principles of the EU are defined, which are based on ensuring the free movement of people, goods, services and capital between member states. The problem of Ukraine's accession to the European Union, the main requirements for EU membership are investigated. This determines the relevance of the chosen topic for scientific research.

An important part of the study is the definition of the directions of cooperation between Ukraine and the EU, including: energy, trade and investment, justice and internal affairs, approximation of the legislation of Ukraine to the EU legislation, environmental protection, etc.

Also in this study we find out the readiness and current state of political reforms of the state of Ukraine on the way to joining the EU, as a result of which

*it is concluded that it is insane, the prospects of membership are, confirmation of this is a number of agreements on cooperation in different spheres, but the key aspect is to bring into line with internal legislation to *acquis communautaire*.*

Key words: *European Union, European Community, reforms, integration, economics, Euro-cooperation.*

Постановка проблеми. З моменту набуття незалежності України, почав розвиватися сектор зовнішньої політики, зокрема інтеграція до Європейського Союзу. Важливим кроком на шляху до євроінтеграції була Угода про асоціацію з ЄС, яка набула чинності у 2017р.

Серед політичних завдань зовнішньої політики України, одним із найважливіших на сьогодні є інтеграція до Європейського Союзу. Наша держава мотивує свій намір вступу до ЄС тим, що європейська інтеграція – це можливість вдосконалення економіки, іноземне інвестування, збільшення робочих місць, підвищення експорту товарів вітчизняного ринку.

Інтеграція створюватиме умови для переходу до вищого рівня міжнародної кооперації, коли делегування окремих національних повноважень відбувається в обмін на можливість здійснювати повноправний вплив на процес прийняття рішень, як це передбачено для членів таких міжнародних утворень, як ЄС та НАТО.

Проте, на сьогодні питання подальшого розширення ЄС постає, як ніколи гостро. Наразі, проблема стосується не лише часових термінів подальшої євроінтеграції, а й в загальному аспекті можливість членства як такого.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням проблеми сталого розвитку на глобальному та локальному рівнях присвячений ряд досліджень, зокрема праці вітчизняних — Ю. Якименка [1], А. В.

Єрмолаєва [2], Б. О. Парахонського [2], К. Єлісеєва [4], М. Пашкова [1] та ін.

Метою статті є аналіз загальних характеристик, основоположних ідей та принципів Європейського Союзу, основні напрямки співробітництва між Україною та ЄС, дослідження можливості приєднання України до європейської спільноти.

Виклад основного матеріалу. В першу чергу слід надати дефініцію поняттю євроінтеграції. Європейська інтеграція — складний, багаторівневий, поступовий процес в різних сферах — політичній, економічній, соціальній, культурній. Важливим аспектом є також психологічна спрямованість громадян, підтримка руху країни до ЄС, визнання в українському суспільстві європейської ідентичності [1].

Європейський Союз є політичним та економічним об'єднанням, до складу якого на сьогодні входить 27 європейських країн.

Вважаємо, що об'єднання держав у Європейський Союз є унікальним, оскільки дане об'єднання не є федеративною державою чи конфедерацією і водночас не становить «класичну» міжнародну організацію, спрямовану на міждержавне співробітництво (як ООН, ОБСЄ та ін.).

Також, ЄС характеризується специфічною системою інститутів та системою прийняття спільних рішень, які мають базуватися на інтересах держав-членів та об'єднання в цілому. В той же час суперечності між національними інтересами окремих країн ЄС і наднаціональними потребами розвитку об'єднання в цілому продовжують визначати діяльність ЄС. Ця суперечність є причиною криз як політичного, так і економічного характеру, і одночасно створює потужний стимул до пошуку шляхів їх розв'язання. Наступною характерною ознакою Європейського об'єднання є посилення інтеграційних процесів усередині ЄС і розширення шляхом включення нових країн-членів в Союз. В свою чергу, збільшення

кількості членів супроводжує процеси європейської інтеграції від самого їх початку. Проте, на сьогодні процес розширення ЄС є не таким легким і характеризується значними складнощами, що безпосередньо впливає на процеси європейської інтеграції України [2, с. 192].

Серед фундаментальних засад ЄС вважає підтримку миру і стабільності в Європі, дотримання спільних цінностей ЄС між усіма державами-членами та забезпечення добробуту народів країн-членів. Основоположні ідеї та принципи ЄС базуються на забезпеченні вільного руху людей, товарів, послуг і капіталів між країнами-членами. Вимогою до усіх країн, які є членами Союзу є демократичність, формування державного простору, де забезпечується дотримання прав людини, принципу верховенства права, захисту прав міноритарних спільнот тощо.

Щодо цілей ЄС, - вони з самого початку заснування були націлені на вирішення економічних, соціальних та безпекових завдань: створення простору свободи, безпеки та правосуддя всередині ЄС, забезпечення захисту навколишнього середовища, ринкової економіки, яка базується на інтересах суспільства принципах конкурентоспроможності.

Дані цілі мають кореспондуватися з європейськими країнами, що мають намір приєднатися до ЄС.

Піком розширення ЄС став саме 2004 рік, приєдналися 10 нових країн-членів (переважно посткомуністичні країни ЦСЄ та Балтії). Згодом, у 2007 р. до Європейського Союзу приєдналися ще дві країни – Румунія та Болгарія. Проте, після 2007 р. констатується поступове вповільнення процесу розширення, проте, незважаючи на те, що процедура вступу до європейської спільноти уповільнюється, однак процес розширення продовжується.

3 грудня 2008 року Європейська Комісія оприлюднила Комунікацію "Східне партнерство". В даному проєкті особливу увагу звернено на формування зони вільної торгівлі, підписання угоди про асоціацію,

лібералізацію візового режиму для країн, що беруть участь у проекті, співпраці задля енергетичної безпеки, одночасно збільшивши фінансування проекту до 600 млн євро до 2013 року.

Основними засадами проекту "Східне партнерство" є: по-перше, розширення зон вільної торгівлі, спрощення візового режиму та поступовий рух до його лібералізації; по-друге, підтримка адаптаційного процесу законодавства та зміцнення інституційної здатності країн-партнерів, сприяння регіональному розвитку на основі політики регіонального вимірювання ЄС; по-третє, створення інтегрованої системи управління кордонами; по-четверте, співпрацю у сфері енергетичної безпеки [3].

Дана концепція для України характеризується такими перевагами: за часів незалежності нашої держави - це буде перший формат відносин, де на центральне місце буде поставлено не лише географічне розташування, а партнерство як таке, що базується на спільних цінностях об'єднаної Європи. .

Також, Україна виходить з практичних міркувань про співпрацю в рамках даної ініціативи. "Східне партнерство" можна розглядати через призму злагодженого доповнення до вже досягнутого рівня двосторонніх відносин з ЄС. Оскільки, на даному етапі важливо відзначити, що саміти, що відбуваються між Україною і Європейським Союзом є платформою для діалогу, що наразі є достатньо важливим аспектом [4].

Якщо говорити про вступ України до ЄС, то європейська інтеграція є напрямом зовнішньої політики, який відображає стратегічну пріоритетність даного питання. Процес євроінтеграції передбачає проведення ряду реформ в Українській Державі, модернізації політичної системи, поширення сучасних технологій політичного й економічного менеджменту, закріплення України як конкурентоспроможної держави, відповідність законодавства стандартам Європейського Союзу.

Основними напрямками співробітництва між Україною і ЄС є енергетика, торгівля та інвестиції, юстиція і внутрішні справи, наближення законодавства України до законодавства Євросоюзу, охорона навколишнього середовища, транспортна сфера, транскордонне співробітництво, співпраця у сфері науки, технологій та космосу. Як невід'ємна частина Європи Україна орієнтується на чинну в розвинених європейських країнах модель соціально-економічного розвитку.

Важливим аспектом розширення Європейського Союзу є прискорення економічних реформ. На думку посла Латвії в Україні Юрія Пойканоса однією з головних проблем євроінтеграції України є низький рівень іноземних інвестицій. Також, на його переконання «якщо іноземні інвестори не відчуватимуть стовідсоткову стабільність, щоб не було фактів рейдерства, то до України вони не прийдуть». У реалізації економічного співробітництва з ЄС Україна виходитиме з необхідності інтеграції в економічні та соціальні структури ЄС, поступове входження до єдиного внутрішнього ринку Європейського Співтовариства. Набуття Україною членства у Світовій Організації Торгівлі (СОТ) сприятиме вирішенню завдань щодо створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС [5].

Загалом, стосовно перспективи членства України в Європейському Союзі, то це питання зберігається невизначеним. Держави-члени ЄС вважають, що ані Україна, ані ЄС на сьогодні не готові до співпраці. Європейський Союз – це спільнота, яка характеризується на спільних цінностях між державами-членами, які Україна поділяє і прагне надати їм практичного змісту у суспільному житті. Це означає поступовий і послідовний шлях країни до набуття нею ознак європейської ідентичності у сучасному її сенсі, а не тільки з огляду на географічний та історичний аспект.

Реалізуючи євроінтеграційні прагнення України, невирішеними залишаються значні проблеми в питаннях, що стосуються побудови

надійного економічного підґрунтя для іноземних інвестицій, ефективної системи управління державою на центральному і місцевому рівнях, реорганізації судової гілки влади, забезпечення надійного рівня захисту прав людини відповідно до демократичних принципів, прийнятих у європейських країнах. Негативні тенденції у цій сфері стали предметом серйозних заяв з боку європейських інституцій [2].

Вирішення вищеперелічених проблем разом із формуванням соціально-економічної моделі розвитку країни, що сприятиме помітному підвищенню життєвого рівня громадян, допоможе Україні у досягненні євроінтеграційних цілей. З практичної точки зору, основні заходи щодо виконання євроінтеграційних завдань повинні здійснюватися через призму двох аспектів. Перший з них повинен бути націлений на покрокове формування внутрішніх передумов для інтеграції в ЄС, другий, в свою чергу полягає в посиленні міжнародного співробітництва з ЄС, насамперед за допомогою способу адаптування правового становища держави до європейських стандартів, а також виконання усіх необхідних умов у запропонованій Євросоюзом новій концепції співробітництва з сусідніми країнами.

Якщо говорити про наближення до норм та стандартів ЄС, то лід зазначити, що це потребує цілого комплексу інституційних, політичних, соціально-економічних та гуманітарних реформ. Перебудова правової системи України має торкатися всіх сфер життя держави, гарантуючи демократичність, незалежність засобів масової інформації, незалежність судової влади, надійний захист особистих свобод, прав людини та національних меншин, активну боротьбу з організованою злочинністю, корупцією та відмиванням коштів.

Складовими реформування соціальної сфери є досягнення європейських норм у системі охорони здоров'я, пенсійного забезпечення та інших соціальних гарантій.

Також, як уже зазначалося, однією з найважливіших умов євроінтеграції є реформування економіки в державі, а саме приведення її у таких стан, коли вона спроможна буде витримати тиск конкуренції і ринкових сил у межах ЄС. Ключем розвитку економіки є забезпечення макроекономічної стабільності, лібералізація торговельного режиму, відповідне правове забезпечення ринкових перетворень, запровадження та дотримання європейських стандартів у сфері конкуренції та державної підтримки виробників, створення сприятливого інвестиційного клімату, здійснення збалансованої експортно-імпоротної політики.

Висновки. Курс зовнішньої політики на євроінтеграцію об'єктивно посилює необхідність проведення реформ різних сфер життя держави. Дана стратегічна ціль має переваги для Української держави, адже, таким чином, в Україні здійснюється впровадження європейських стандартів, розширюються рамки співробітництва з Європейським Союзом. З практичної точки зору, перед владою України виникає необхідність виконання таких завдань: проведення реформи у сфері захисту прав і свобод людини, верховенства права та функціонування демократичних інститутів; впровадження ефективної моделі економічного розвитку України як умови досягнення соціального та економічного рівня країн ЄС; підвищення конкурентоспроможності України на ринку ЄС; продовження діяльності з лібералізації візового режиму та спрощення процедури отримання віз українськими громадянами; отримання технічної та фінансової допомоги ЄС для належного облаштування східної та північної ділянок Державного кордону України, екстрадиції і депортації нелегальних мігрантів тощо.

Інтеграція країни у європейську спільноту — це послідовний шлях, що забезпечує, в першу чергу, загальнонаціональні інтереси країни в цілому у випадку їх відповідності інтересам самого Союзу. Проте особливістю є те, що реформи всередині держави мають проводитись із

врахуванням зовнішньополітичних інтересів та внутрішньоекономічних орієнтирів.

Вступ України до ЄС — це питання перспективи, яке залежить від багатьох факторів. Однак, доля Української держави в ЄС залежить як від ефективності внутрішніх реформ, так і від трансформаційних процесів всередині ЄС. Отже, у найближчій перспективі Україну на євроінтеграційному шляху очікує клопітка робота з законодавством та приведення держави у відповідність до європейських стандартів в інших сферах.

Література

1. Якименко Ю. Україна на шляху до ЄС: оцінки, думки і сподівання громадян [Електронний ресурс] / Ю. Якименко, М. Пашков. 2018. URL: <https://razumkov.org.ua/statti/ukraina-na-shliakhu-do-yes-otsinky-dumky-i-spodivannia-hromadian>
2. Європейський проект та Україна : монографія / А. В. Єрмолаєв, Б. О. Парахонський, Г. М. Яворська, О. О. Резнікова [та ін.]. К. : НІСД, 2012. 192 с.
3. Східне партнерство ЄС: Скромне фінансово, амбітне на словах? [Електронний ресурс] / Радіо Свобода. 2009. URL: <http://www.radiosvoboda.org/content/article/1617852.html>
4. Елисеєв К. Украина и ЕС: партнерство — ассоциация — членство [Електронний ресурс] / К. Єлисеєв // Дзеркало тижня. 2009. № 16 (744). URL: <http://www.zerkalo-nedeli.com/1000/1600/66101/>
5. Чим Україна відрізняється від кандидатів у члени ЄС [Електронний ресурс]. 2021. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2021/09/9/7127625/>

References

1. Jakymenko Ju. Ukrajina na shljakhu do JeS: ocinky, dumky i spodivannja ghromadjan [Elektronnyj resurs] / Ju. Jakymenko, M. Pashkov. 2018. URL: <https://razumkov.org.ua/statti/ukraina-na-shliakhu-do-yes-otsinky-dumky-i-spodivannia-hromadian>
2. Jevropejskij projekt ta Ukrajina : monohrafija / A. V. Jermolajev, B. O. Parakhonskij, Gh. M. Javorsjka, O. O. Reznikova [ta in.]. – K. : NISD, 2012. – 192 s.
3. Skhidne partnerstvo JeS: Skromne finansovo, ambitne na slovakh? [Elektronnyj resurs] / Radio Svoboda. 2009. URL: <http://www.radiosvoboda.org/content/article/1617852.html>
4. Elyseev K. Ukrayna y ES: partnerstvo — assocyacyja — chlenstvo [Elektronnyj resurs] / K. Jelisejev // Dzerkalo tyzhnja. 2009. # 16 (744). URL: <http://www.zerkalo-nedeli.com/1000/1600/66101/>
5. Chym Ukrajina vidriznjajetsja vid kandydativ u chleny JeS [Elektronnyj resurs]. 2021. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2021/09/9/7127625/>